

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 484-1905)

Originalt emne

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Skoledirektør, Kontor

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 15. marts 1906](#)
- 2) [Byrådsmødet den 5. april 1906](#)
- 3) [Byrådsmødet den 26. april 1906](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 15. marts 1906 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 484-1905)

Efter derom indkommet Andragende vedtoges det at meddele Skoleinspektør V. Berthelsen Afsked med Pension fra den 1. Juni d. A., samt med Hensyn til Stillingens fremtidige Ordning at begære Skoleudvalgets og Skolekommissionens Erklæring.

Uddrag fra byrådsmødet den 5. april 1906 - side 12

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 484-1905)

Fra Skolekommissionen og Skoleudvalget forelaa Indstilling vedrørende Skoleinspektør-Skiftet.

Jakob Jensen henviste til, at Skolekommissionen og Skoleudvalget var enige om det ønskelige lige i, at der udnævntes en Skoleinspektør med samme Stilling som den nuværende, idet man dog forbeholdt sig at tage eventuelle Forandringer i den for Inspektøren gældende Instruks under Overvejelse. Han skulde yderligere henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, at Lønningsvilkårene for Inspektøren forandredes, i hvilken Henseende han skulde gøre opmærksom paa, at da den nuværende Inspektør ansattes med en Løn af 2700 Kr., stigende til 3600 Kr., var Overlærerne lønnede med 2400 Kr., stigende til 3000 Kr., medens Overlærerne nu begyndte med en Løn af 2700 Kr., stigende til 3700 Kr.

Müller havde været med til at tiltræde Skolekommissionens Indstilling, men han havde udtrykkelig i Udvalget sagt, at han helst ønskede en anden Ordning med Hensyn til Skoleinspektørens Stilling, og han havde forbeholdt sig Ret til ogsaa i Byraadet at udtale, at han ansaa det for ønskeligt, at Skoleinspektøren fik kgl. Udnævnelse. Paa denne Maade vilde Skoleinspektøren faa en sikrere Stilling, og hans Løn og Pension vilde blive baaret af Staten, medens den nu maatte udredes af Kommunen. I Odense var der truffet en saadan Ordning, og det vilde man sikkert ogsaa kunne faa Tilladelse til her. Han var enig med den foregaaende Taler i, at Inspektørens Løn burde forhøjes. Naar det var blevet omtalt, at Overlærernes højeste Løn for Tiden var 3700 Kr., skulde han berigtige denne Udtalelse, idet den ikke oversteg 3600 Kr.

Jakob Jensen hævdede, at Overlærerne faktisk havde over 3700 Kr. om Aaret, naar Hensyn toges til Værdien af den af dem benyttede Bolig. Han vilde bestemt fraraade at foretage den af Müller foreslaaede Forandring med Hensyn til Inspektørens Ansættelsesmaade. Naar Inspektøren vedblev at være en kommunal Embedsmand, kunde man i langt højere Grad være sikker paa at faa en Mand, der følte med Byens Befolkning; at kongevalgte Embedsmænd ikke altid var saa lette at arbejde sammen med, havde man Eksempler paa. Man burde i det hele taget saa lidt som muligt have Statsembedsmænd til at varetage Byens Interesser; ved at lægge disse i Hænderne paa Folk, valgte af Kommunen, udviklede man det kommunale Selvstyre.

Sabroe vilde tilraade, at man blev ved den gamle Ansættelsesmaade for Skoleinspektøren; det gjaldt om at sikre sig en Mand, der kunde følge med Skolevæsenets Udvikling. Han vilde finde det meget rimeligt, at Inspektørens Løn forhøjedes og bragtes i Forhold til de andre kommunale Embedsmænds.

Harald Jensen kunde ligeledes ønske, at Inspektørens Løn forhøjedes, saaledes at den blev mere tidssvarende. Man burde i det hele taget lønne sine Embedsmænd saaledes, at de kunde leve af deres Løn og ikke behøvede at paatage sig ekstra Arbejde for Private. Deres hele Tid og Kraft burde vies Kommunens Interesser.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at efter den nu gældende Instruks for Inspektøren maatte denne ikke uden særlig Tilladelse paatage sig privat Arbejde.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes, dog saaledes, at Sagen, forinden Stillingen opslaas ledig, vil være at tilstille Budgetudvalget til Erklæring, for saa vidt angaar den med Stillingen forbundne Lønning.

Uddrag fra byrådsmødet den 26. april 1906 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 484-1905)

Fra Budgetudvalget forelaa Indstilling om, at Stillingen som Skoleinspektør opslaas ledig med en Begyndelseløn af 3600 Kr. (heri indbefattet Kontor- og Huslejegodtgørelse) stigende med 300 Kr. hvert 5te Aar indtil 4200 Kr. og saaledes, at Inspektøren straks bliver pensionsberettiget efter Reglerne i Pensionsreglementet uanset Bestemmelserne i dettes § 2 om 10 Aars Tjenestetid.

Et Mindretal (Simonsen) foreslaar en Begyndelseløn af 3100 Kr. stigende i Løbet af 12 Aar med 300 Kr. hvert 4de Aar til 4000 Kr.

Formanden fremhævede, at der i Udvalget havde været Enighed om, at Skoleinspektøren i økonomisk Henseende skulde stilles lidt bedre end Overlærerne ved Kommunens Skolevæsen. Overlærerne begyndte nu med en Løn af 2700 Kr., hvorfra som Godtgørelse for Benyttelse af Embedsbolig fradroges 450 Kr. Idet man gik ud fra, at Godtgørelsen for Embedsboligen var sat meget lavt, at man maatte regne med, at Inspektøren ikke kunde faa en passende Bolig under 600 Kr., samt at han maatte have Kontor og Venteværrelse, hvilket kunde anslaas til 300 Kr., var Udvalgets Flertal kommet til det Resultat, at man for at kunne vente, at de bedst til Pladsen kvalificerede vilde søge den, maatte op til en Begyndelseløn af 3600 Kr. med Stigning som ommeldt. Af samme Hensyn havde man foreslaaet, at Inspektøren straks skulde være pensionsberettiget.

Simonsen havde forsaavidt kunnet følge Udvalgets Flertal, som ogsaa han kunde gaa med til, at Skoleinspektøren straks blev pensionsberettiget, og at han i det Hele taget økonomisk blev stillet fuldt saa godt som Overlærerne, men her hørte ogsaa Enigheden mellem Flertallet og ham op. Selv om man gik ud fra, at 450 Kr. ikke vilde være tilstrækkelig til at skaffe Inspektøren en passende Lejlighed, idet der maaske vilde medgaa c. 100 Kr. mere hertil, vilde Inspektøren efter den af Taleren foreslaaede Lønskala, der begyndte med 3100 Kr. og endte med 4000 Kr., dog stadig have 300 Kr. mere i Løn end Overlærerne. Den af ham foreslaaede Løn vilde utvivlsomt være tilstrækkelig til, at man kunde være sikker paa, at der vilde melde sig fuldt kvalificerede Personer som Ansøgere til Inspektørpladsen. Den eneste Indvending, der var anført mod den af ham anbefalede Lønskala, var egentlig den, at det herefter ikke kunde betale sig for Overlærerne ved Kommunens Skolevæsen at søge Stillingen. Det forekom ham imidlertid, at det vilde være et farligt Princip at komme ind paa at indrette denne Stilling under særlig Hensyntagen til Overlærerne. Det havde vist sig, at der altid til Stillingen som Overlærer her i Byen havde kunnet faas dygtige Folk, og det vilde formodentlig ikke blive vanskeligere at finde en Mand, der kunde overtage en Skoleinspektørs Hverv. Det gik i dette Tilfælde som sædvanligt, at man fra konservativ Side var rundhaandet nok, naar det drejede sig om at forhøje Lønnen for de bedst lønnede af Kommunens Embedsmænd, men var Talen om at hjælpe paa de lavere lønnedes Forhold, skulde der altid knibes. Dette Princip burde man imidlertid bort fra, og her var et Tilfælde, hvor man meget vel kunde spare, uden at man derfor behøvede at være bange for ikke at kunne faa de paagældende Forretninger tilfredsstillende udført.

Mikael Johansen skulde gerne indrømme den foregaaende Taler, at man burde spare, hvor det kunde lade sig gøre, men det forekom ham ganske forkert at ville være sparsommelig paa Skolevæsenets Omraade og navnlig da, hvor det gjaldt om at faa en af de ledende Stillinger ved dette besat. Man burde ikke paa Forhaand gøre det umuligt, at Stillingen kunde søges af Overlærerne, blandt hvilke der sikkert vilde findes Mænd, der egnede sig vel for denne, men man kunde ikke forlange, at Overlærerne skulde gaa tilbage i økonomisk Henseende for at overtage Pladsen som Inspektør, og det vilde for mange blive Tilfældet, hvis den af Hr. Simonsen foreslaaede Lønskala blev fastslaaet. Han skulde derfor anbefale, at man sluttede sig til Udvalgets Flertal.

Jakob Jensen undrede sig noget over, at Budgetudvalget i det foreliggende Tilfælde havde været saa flot, noget, det ikke var, naar der var blevet gjort Forsøg paa at faa de lavt

lønnedes økonomiske Vilkaar forbedret. Da de lavest lønnede Lærere for kort Tid siden androg om Lønforhøjelse, indtog Udvalget en afvisende Holdning overfor dette Ønske. Hvad selve Sagen angik, kunde han ikke indse, hvorfor der i dette Tilfælde særlig skulde tages Hensyn til Overlærerne; der fandtes her i Byen over 100 andre Lærere, blandt hvilke der sikkert fandtes adskillige, der fuldt tilfredsstillende vilde kunne beklæde Stillingen som Skoleinspektør, ligesom Overlærerne jo i øvrigt var udgaaet fra Lærernes Kreds. Det, der havde Betydning, var at skabe saadanne Vilkaar for Lærerne, at de yngre, dygtige Kræfter fra Eksamensbordet vilde søge hertil og forblive her. Hvis man ikke var saa kneben i den Henseende, vilde man ikke behøve at se sig saa langt om efter en Inspektør. Han tvivlede imidlertid ikke om, at der blandt Byens Lærere fandtes Folk, kvalificerede til denne Post, og han ønskede ikke, at den højere Løn skulde afholde dem fra at søge denne. Idet han i det væsentlige kunde slutte sig til Hr. Simonsens Udtalelser, vilde han tilraade, at man holdt sig til den af ham foreslaaede Lønskala.

Simonsen pointerede, at jo ikke alle Overlærere var paa højeste Løn, saa det vilde ikke for enhver af dem betyde Tilbageskridt i økonomisk Henseende at blive Skoleinspektør. Man vidste imidlertid ikke, om overhovedet nogen af Overlærerne vilde søge Stillingen som Inspektør, og der var herefter saa megen mindre Grund til at indrette Stillingen efter dem. Inspektøren skulde være Skolekommissionens Tilsynshavende ved Byens Skoler, og han kunde som omtalt være med til at stille ham noget bedre end Lærerne i økonomisk Henseende, for saa vidt dette maaske ogsaa kunde bidrage til at styrke hans Avtoritet overfor dem. At Overlærerne i øvrigt ikke lagde saa stor Vægt paa en Inspektørs Stilling, fremgik deraf, at de i et Andragende til Skolekommissionen havde antydnet, at man maaske kunde nøjes med at ansætte en Sekretær for denne i Stedet for en Inspektør.

Formanden erklærede, at Udvalgets Flertal ved sit Forslag ikke særlig havde taget Sigte paa Overlærerne her i Byen. Det, man havde ønsket, var at gøre det muligt, at Overlærerne saa vel her som andet Steds fra, blandt hvilke det dog var rimeligt, at der fandtes Folk med gode Forudsætninger for at overtage en Inspektørs Stilling, i det hele taget kunde indlade sig paa at søge den.

Mousten skulde til Hr. Simonsen sige, at denne i sine Betragtninger aldeles ikke regnede med, hvad Ancienniteten havde at sige for en Lærer; skulde en Mand, der maaske havde været 20 Aar i Skolevæsenets Tjeneste, til at begynde forfra, betød det en Indtægtsformindskelse for ham i de næste 20 Aar af ca. 300 Kr. Naar hertil toges i

Betragtning, at Inspektøren skulde have en Bolig, der næppe kunde faas for mindre end 500 Kr., og man satte hans Kontorholdsgodtgørelse til 300 Kr., vilde man allerede være oppe paa en Løn af 3500 Kr. Ved at sætte Lønnen saa lavt som af Hr. Simonsen foreslaaet, vilde man udelukke mange kvalificerede Lærere fra at søge den oftnævnte Stilling.

Jakob Jensen maatte erkende, at hvis man skulde op paa saa høj en Huslejegodtgørelse, som den foregaaende Taler efterhaanden kom til, og det daglige Forbrug skulde staa i passende Forhold til Huslejen, vilde den foreslaaede højere Løn ikke være for stor. Det man til den ommeldte Stilling havde Brug for, var imidlertid en yngre, energisk Mand, der havde Kendskab til Skolevæsenet og var besjælet af tilstrækkelig Virkelyst; om vedkommende havde en større eller mindre Eksamen var i og for sig af mindre Betydning. De yngre Lærere, der havde en Løn af ca. 2000 Kr. vilde sikkert være glade ved at kunne gaa over i en Stilling, der begyndte med 3100 Kr., ligesom det i det Hele taget var af Betydning, at der aabnedes dem Udsigt til Avancement. Naar der nu taltes saa meget om Hensynet til Overlærerne, skulde han ikke undlade at erindre om, at disse saalænge som muligt havde modsat sig Reformeringen af Undervisningen og kun nødtvungne var gaaet med hertil.

Müller betvivlede meget, at den højere Løn skulde afskrække nogen fra at søge Stillingen som Skoleinspektør, hvad Hr. Jakob Jensen havde antydnet. For at undgaa Misforstaaelser, naar han anbefalede at vedtage Udvalgets Flertals Forslag, skulde han forudskikke den Bemærkning, at han ikke agtede at søge den omhandlede Stilling. Overlærerne havde ganske vist slaaet paa, at der kunde tænkes en Ordning, hvorefter man kunde nøjes med en Sekretær for Skolekommissionen, men saaledes som Forholdene var og formentlig vilde udvikle sig, maatte det anses ønskeligt, at der ansattes en egentlig Skoleinspektør. Naar det var blevet sagt, at Overlærerne havde været imod Reformer paa Skolevæsenets Omraade, maatte han for sit Vedkommende bestemt protestere herimod. Han havde aldrig nogensinde modsat sig Forbedringer af Undervisningen, det være sig i Byskolerne eller i Borgerskolerne, men han havde ganske vist raadet til at gaa besindig tilværks. Naar han i sin Tid havde udtalt, at en Reform af Skolevæsenet vilde udkræve dobbelt saa mange Skoler og dobbelt saa mange Lærere som nu, var dette ud fra den Forudsætning, at man vilde tage Skridtet helt ud og gøre Byskolerne til Heldagsskoler.

Harald Jensen forstod ikke rigtigt den store Kærlighed, der næredes til Overlærerne. Hvis

de endda blev antagne af Kommunen og avancerede fra neden af og opad, kunde der maaske være nogen Mening i at tænke sig Skoleinspektør-Stillingen som det øverste Trin paa Stigen. Nu blev de imidlertid ansatte af Staten ofte mod Borgernes Ønske og stod saaledes paa en Maade uden Forbindelse med Kommunen. Resultatet af denne Diskussion, hvorunder det syntes, som om man fra den ene Side ønskede Stillingen besat med en Overlærer, blev let dette, at der kun meldte sig Overlærere som Ansøgere, og saa fik man maaske ikke den, der bedst egnede sig til Stillingen. Det var jo ikke saa meget Anciennitet eller Eksamen, der i dette Tilfælde var afgørende, men at Vedkommende havde et praktisk og sundt Blik paa Skoleforhold

Jakob Jensen havde ikke tænkt sig, at den højere Løn skulde afskrække Lærerne fra at søge Stillingen, men den Motivering, der var givet for Udvalgets Flertalsforslag, kunde nemt afholde Lærere fra at søge den, idet de gik ud fra at den skulde besættes med en Overlærer; dette havde han ønsket udtrykkelig at tage Afstand fra. Naar Hr. Müller nu benægtede at have været en Modstander af de senest foretagne Skolereformer, skulde han blot minde det ærede Medlem om hans Udtalelser ved det i sin Tid i Borgerskolen af Lærerraadet og Skolekommissionen afholdte Møde om Skolesagen.

Nørgaard hævdede, at Udvalgets Flertals Stilling til Sagen var dikteret ikke af Hensyn til Overlærerne, men af Hensyn til, hvad der maatte antages at baade Skolevæsenet bedst. Det kunde maaske være rigtigt nok, at der ikke skulde lægges særlig Vægt paa Vedkommendes Eksamen, men der udkrævedes dog en Mand med en vis Erfaring og Modenhed, og man burde ikke paa Forhaand fra Stillingen udelukke Folk, der maatte antages at sidde inde med gode Betingelser for denne.

Udvalgets Flertals Forslag vedtoges.

Udenfor Dagsordenen mindede

11. Mikael Johansen om, at der i Mødet den 2. November f. A. var blevet nedsat et Udvalg til at forhandle med Aaby-Konsortiet om en Overenskomst mellem dette og Kommunen. Denne Sag havde stor Interesse for Byens Borgere, og da man stadig ikke havde hørt noget om, hvorledes det gik med Forhandlingerne, vilde han spørge Udvalget, om der var Udsigt til, at der kunde opnaas en mindelig Overenskomst med Consortiet.

Formanden ansaa ikke Tidspunktet for heldigt til at give nærmere Oplysninger om den ommeldte Sag. Det var for Øjeblikket navnlig den juridiske Side af denne, der voldte Tvivl

og Betænkeligheder, og paa Forhandlinger herom stod Sagen foreløbig.

Der afholdtes derefter af Byraadets valgte Medlemmer under Forsæde af Bankdirektør Nørgaard som valgt Formand et Møde til Decision af Kommunens Regnskab for 1904-05 med Undtagelse af de i Mødet den 15. Februar d. A., deciderede Poster.

Talrevisors Antegnelser med vedføjede Besvarelser til disse fremlagdes tilligemed de kommunale Revisors Bemærkninger, samt Indstilling fra Decisionsudvalget til Regnskabets Decision.

Vestesen skulde i Anledning af den gjorte Bemærkning om Overskridelsen ved Omlægningen af Skovvejen erindre, om at Grunden til denne i første Række var, at Raadet, efter at Arbejdet var paabegyndt, besluttede sig til at købe et Areal ved Knudrisbakke for at faa dette Anlæg smukkere afsluttet op mod Trøjborgvej, hvorved det blev nødvendigt at opføre en Stenkaj deroppe. Ligeledes blev Ordningen af Forholdene ved Sandgravvej ogsaa bagefter inddraget under Arbejderne ved Omlægningen af Skovvejen. Iøvrigt var Forholdet jo dette, at da Brolægningsudvalget ingen Midler havde til at lade foretage saa nøjagtige og detaljerede Forundersøgelser, som vilde være nødvendige for saadanne Arbejder, hvis man paa Forhaand skulde kunne fremkomme med et Overslag, der var fuldt ud korrekt, maatte man for Tiden nøjes med et mere skønsmæssigt Overslag, og det kunde ikke undgaas, at der kunde komme mindre Overskridelser paa disse Arbejder.

Overskridelserne i det nævnte Tilfælde havde - som anført - sine særlige Grunde ; da Overskridelserne var sanktionerede af Raadet, der havde efterbevilget de Beløb, der var medgaaet udover det engang bevilgede, forbavsede det ham noget, at Revisorerne havde fundet Anledning til Bemærkning i saa Henseende. Naar der i Indstillingen var udtalt Ønske, om at der for Fremtiden førtes en særlig Konto for Ingeniør Assistance ved Brolægningsvæsnets Arbejder var det noget Udvalget gjerne skulde foranledige foretaget. Han skulde dog gøre opmærksom paa, at der ikke herved kunde tilvejebringes større Sikkerhed med Hensyn til Overslagene for disse Arbejders Vedkommende. Skulde det opnaas, maatte Raadet give en særlig Bevilling til Afholdelse af Udgifter ved Forundersøgelser, noget Udvalget i og for sig ikke vilde anbefale, da man ikke paa Forhaand kunde vide, hvilke Arbejder Raadet vilde lade gennemføre, og det altsaa let kunde ske, at en Del Forundersøgelser blev foretaget til ingen Nytte.

Lottrup vilde, da Revisorerne havde anket over Størrelsen af Repræsentations Udgifterne ved Skovauktionerne, fremhæve, at Kommunen intet betalte Auktionarius for Arbejdet ved

Auktionerne. Det var gammel Skik, at der blev givet Auktionsrettens Personale Frokost ved disse Lejligheder; iøvrigt var Udgifterne herved i de senere Aar mindre end tidligere.

Jakob Jensen var Revisorerne taknemlig, fordi de havde henledt Opmærksomheden paa de omtalte Repræsentations Udgifter, paa hvilke der nok kunde spares noget.

Filténborg skulde overfor Vestesen gøre gældende, at naar Revisorerne havde gjort Bemærkning om Overskridelserne ved Skovvejens Omlægning, var dette forsaavidt berettiget, som det ikke af Regnskabet fremgik, at Beløbene senere var efterbevilget. Det forekom ham iøvrigt, at det vilde være en Fordel, forinden et Arbejde paabegyndtes, saavidt muligt at anstille saadanne Undersøgelser, at man nøjagtig vidste, hvad det vilde koste.

Nørgaard var tilbøjelig til at tro, at det vilde være en daarlig Økonomi at forlange indgaaende Forundersøgelser foretaget med Hensyn til ethvert fremsat Projekt, da man sikkert paa den Maade vilde give Penge ud til mange Undersøgelser, man aldrig fik Nytte af.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes.

